

якого є ознайомлення із інноваційними освітніми технологіями, необхідними для реалізації положень НУШ, пошук і підтримка перспективних науково-методичних ідей, зокрема ЗСЖ та ЗЗТ. За короткий період існування STEM-школа об'єднала когорту спікерів (210 осіб) з унікальним педагогічним досвідом та охоплено очним і дистанційним навчанням понад 7000 слухачів. Очікуваний результат: створення системи неперервного підвищення кваліфікації педагогічних працівників, доступність спілкування однодумців не залежно від того, в якій частині України проживаєш.

Також, відділ STEM-освіти ІМЗО сприяє реалізації програми проекту «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів», яка проводиться за ініціативи Центру «Розвиток КСВ» та Mondelēz International Foundation. Програма має на меті сприяти розвитку здорового харчування, фізичних активностей та свідомого ставлення школярів до власного здоров'я. Протягом трьох років буде залучено більше ніж 17 500 дітей з 500 закладів освіти України. Кожний учасник розвиває ЗЗК виконуючи завдання через проектну діяльність [3].

Система роботи з формування ЗСЖ дітей та молоді може виявитися не результативною без переорієнтації системи післядипломної педагогічної освіти на індивідуальні траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Бойченко Т. Є. Здоров'язберігаюча компетентність як ключова в освіті України / Т. Є. Бойченко // Основи здоров'я і фізична культура. – 2008. – № 11–12. – С. 6–7.
2. Василяшко І.П. Структура здоров'язберезувальної компетентності вчителів основ здоров'я та моніторинг як метод її розвитку в післядипломній педагогічній освіті / І.П.Василяшко // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / Ун-т менедж. освіти НАПН України ; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. — К., 2005. — Вип. 12(25) / голов. ред. В. В. Олійник. — К. : Атопол, 2014. — с. 26-38
3. Василяшко І.П. «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів. Практичне керівництво для навчальних закладів» / І.П. Василяшко та ін. // — К.: Видавництво «Юстон», 2019 — с. 54
4. Концепція Нової української школи. Ухвалено рішенням колегії МОН від 27 жовтня 2016 року. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf...>
5. Коршунова О.В., Гущина Н.І., Василяшко І.П., Патрикеева О.О. STEM-освіта. Професійний розвиток педагога: збірник спецкурсів – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. – 80 с.
6. Софій Н. З., Онопрієнко О. В., Найда Ю. М., Пристінська М. С., Большакова І. О. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плянди», 2017. — 206 с.

Войчишин О.Д., директор,
Заліщицька державна гімназія

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИКУ РОБОТИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розглянуто ефективність впровадження інноваційних здоров'язбережувальних технологій у практиці роботи сучасного закладу освіти. Визначено основні напрямки реалізації у гімназії завдань Нової української школи. Встановлюємо причинно-наслідкові зв'язки між формою та змістом діяльності закладу освіти щодо утвердження принципів здорового способу життя. Розглядаємо систему Школи сприяння здоров'я (ШСЗ) як необхідний компонент успішності освітнього процесу та формування свідомого відповідального випускника.*

***Ключові слова:** здоров'язбережувальні технології, здоровий спосіб життя, медико-профілактичні технології, фізкультурно-оздоровчі технології, технології забезпечення соціально-психологічного благополуччя дитини, технології здоров'язбереження і здоров'язбагачення педагогів.*

Від стану здоров'я підростаючого покоління залежить благополуччя і розвиток суспільства. Однак в останні десятиріччя спостерігається помітна тенденція до погіршення здоров'я дітей. Найбільш вагомими чинниками цього процесу є екологічні проблеми, відсутність системної профілактичної діяльності держави та суспільства, неякісне харчування, зниження рівня життя сімей, медичного обслуговування, прискорення темпу життя й зростання психологічного та емоційного навантаження на дітей, тощо.

Ось чому проблема збереження здоров'я дітей набуває особливої актуальності. Обсяг розвивальної інформації, яку отримують школярі, постійно зростає. Відповідно зростає і розумове навантаження. А це нерідко призводить до перевтоми, що негативно позначається на стані здоров'я дітей. Класно-урочна система у її сучасному вигляді, як і відсутність відповідного навчально-виховного середовища, яке б дозволяло ефективно організовувати реалізацію завдань здоров'язбережувальних технологій, стають причиною погіршення умов для збереження та розвитку здоров'я учасників освітнього процесу.

Відповідно до принципів Нової української школи важливе місце в освітньому закладі відводиться формуванню екологічної грамотності та здорового життя. Під цим держава розглядає уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя [5, С.15].

Метою статті є проаналізувати ефективність запровадження інноваційних здоров'язбережувальних технологій у Заліщицькій державній гімназії у контексті завдань Нової української школи.

Одне з головних завдань закладу освіти – така організація освітнього процесу, за якої не лише зберігатиметься високий рівень розумової працездатності вихованців, а й зміцнюватиметься їхнє здоров'я.

Виховання усвідомленого та відповідального ставлення до здоров'я здійснюється у гімназії через наскрізний досвід. У формуванні виховного середовища бере участь увесь наш колектив. У результаті створена атмосфера довіри, доброзичливості, взаємодопомоги і взаємної підтримки при виникненні труднощів у навчанні та повсякденному житті. Водночас важливою складовою цього багатогранного процесу є взаємодія директора з педагогами, гімназистами та батьками, яка дозволяє динамічно реагувати на виклики сучасності і вчасно змінювати як форми, так зміст системи реалізації здоров'язбережувальних технологій [4].

У Заліщицькій державній гімназії особлива увага надається впровадженню в освітньо-виховний процес інноваційних здоров'язбережувальних технологій, що дають змогу пропагувати здоровий спосіб життя в цікавих формах, забезпечують фізичне, інтелектуальне та культурне благополуччя школярів.

Здоров'язбережувальні технології в освіті спрямовані на вирішення пріоритетного завдання сучасної освіти – завдання збереження, підтримки і збагачення здоров'я суб'єктів педагогічного процесу в школі: дітей, педагогів і батьків. Саме здоров'я є умовою успішного росту і розвитку особистості, її духовного і фізичного вдосконалення, а в подальшому - успішного життя. Враховуючи психолого-педагогічні особливості освітнього процесу, іншою важливою складовою є уміння вчитися впродовж життя. Це дає змогу пошуку та засвоєння нових знань, набуттю нових вмінь і навичок, ефективному керуванню ресурсами та інформаційними потоками, вмінню визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою траєкторію, пов'язану зі здоровим способом життя, оцінювати власні результати навчання.

У зв'язку з цим науковці пропонують наступні види здоров'язбережувальних технологій:

– Медико-профілактичні технології, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я дітей під керівництвом медичного персоналу відповідно до медичних вимог і норм, з використанням медичних засобів.

– Фізкультурно-оздоровчі технології, спрямовані на фізичний розвиток і зміцнення здоров'я дитини: розвиток фізичних якостей, рухової активності і становлення фізичної культури.

– Технології забезпечення соціально-психологічного благополуччя дитини, що забезпечують психічне і соціальне здоров'я гімназиста.

– Технології здоров'язбереження і здоров'язбагачення педагогів, спрямовані на розвиток культури здоров'я педагогів, в тому числі культури професійного здоров'я, розвиток потреби до здорового способу життя [4; 6].

Рис.1. Модель впровадження здоров'язберезувальних технологій.

В основу розробки здоров'язберезувального середовища гімназії закладено реалізацію завдань:

– формування здоров'я дітей на основі комплексного і системного використання доступних для закладу коштів фізичного виховання, оптимізація рухової діяльності на свіжому повітрі;

– використання духовно-морального і культурного потенціалу міста, найближчого оточення, виховання дітей на традиціях української культури;

– конструктивне партнерство сім'ї, педагогічного колективу і самих дітей в зміцненні здоров'я, розвитку творчого потенціалу;

– забезпечення активної позиції дітей в процесі отримання знань про здоровий спосіб життя.

В основу запропонованої моделі (рис.1) покладено демократичні засади відносин між суб'єктами, які можуть відбуватися в будь-якій послідовності. У моделі ШСЗ чільне місце займають гімназисти з батьками і вчителями. Це найміцніша ланка навчально-виховного процесу, яка працює на організацію комфортних умов для дитячого колективу.

Батьківський комітет, гімназійний парламент, адміністрація гімназії як представники батьківського, учнівського та педагогічного колективу формують раду гімназії, що колегіально обговорює, радиться, планує і затверджує прийняті рішення, впровадження яких і контролює. Звідси і походять найцікавіші і найновіші ідеї створення комфортних умов співіснування, які

насамперед забезпечують фізичне, інтелектуальне та культурне благополуччя школярів.

Можна виділити три основних напрямки впровадження інноваційних здоров'язбережувальних технологій у гімназії:

- фізкультурно-оздоровчий;
- інтелектуальний;
- культурологічний.

Фізкультурно-оздоровчий напрям діяльності має на меті організацію спортивної підготовки; залучення до оздоровчих заходів, що призводить до масовості, причому добровільної; проведення медичного спостереження; забезпечення комфортних умов навчання і відпочинку.

Серед прикладів успішної співпраці гімназії у реалізації завдань цього напрямку є співпраця упродовж семи років з обласним та районним відділеннями Національного Олімпійського Комітету (НОК).

Гімназисти систематично беруть участь у Всеукраїнському спортивно-масовому заході серед дітей та юнацтва «Олімпійське лелеченя», і щороку стають переможцями у зональних обласних змаганнях.

Систематична організація та участь у фізкультурно-оздоровчих заходах та акціях патріотичного спрямування. Фізкультурно-патріотичний фестиваль школярів «Козацький гарт» у 2017 році дозволив гімназістам увійти в п'ятірку кращих команд області. Дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл-Джура» приносить дітям масу позитивних емоцій та гартує юнь у змаганнях.

У вересні 2013 року мною вперше організовано і проведено наймасовіший велозаїзд гімназистів, учителів та батьків у підтримку кандидатури Сергія Бубки на посаду голови МОК. З того часу велозаїзди стали традиційними, а з 2014 року вони проходять на честь героїв-патріотів, борців за волю України.

З 2013 року у гімназії щорічно упродовж вересня проводяться гімназійні Олімпійські ігри.

Директор організовує діяльність гімназії щодо створення фізкультурно-оздоровчих умов. Учителі, класні керівники, медична сестра ведуть систематичне спостереження та медичний супровід стану здоров'я та фізичного розвитку школярів.

У вересні 2016 року у гімназії завершилось будівництво спортивного залу. Під час його експлуатації виникли проблеми з негативними проявами акустики. Спільно з батьківським колективом недоліки усунуено. Завдяки спонсорській допомозі власними силами виготовлено шведські стінки та лавки для залу. Тоді ж після реконструкції здано в експлуатацію й актовий зал. Спільними зусиллями вчителів, будівельників і батьків зал відповідає європейським стандартам. Оснащено сучасними звуковою апаратурою та мультимедійними засобами. У ньому постійно проводяться різноманітні фізкультурно-оздоровчі та культурно-просвітницькі заходи, літні мовні табори, форуми.

Інтелектуальний напрям діяльності проявляється, насамперед, у забезпеченні поінформованості школярів щодо здорового способу життя, раціонального харчування, профілактики ВІЛ-СНІДу та шкідливих звичок, а також створенні стійкого морально-психологічного клімату та умов безпеки життєдіяльності. У цьому процесі основну роль відіграють психолог, медсестра, вчителі основ здоров'я, класні керівники, адміністрація гімназії у співпраці з працівниками охорони здоров'я, служб внутрішніх справ, надзвичайних ситуацій, медицини катастроф. Важливою складовою цього напрямку є психологічна підтримка та супровід гімназистів з соціальними чи психологічними проблемами. Практичним психологом систематично проводяться інтерактивні заняття, тренінги, ігри-релаксації з вищевказаних питань з метою ширшого інформування та закріплення знань. Та основною метою психолога на сьогодні є стимулювання здорового мікроклімату в класних колективах та гімназії в цілому.

Встановлюється тісний зв'язок профілактичної роботи медичної сестри з учнями з викладанням тем основ здоров'я. Це особливо важливо перед загрозою масових інфекційних та вірусних захворювань у передепідеміологічний період.

Адміністрація та класні керівники організують зустрічі гімназистів з лікарями ЦРЛ та поліклініки для профілактики ВІЛ-СНІДу та шкідливих звичок. Для відпрацювання навичок поведінки в надзвичайних ситуаціях, зокрема надання домедичної допомоги, співпрацюють з гімназією бригади невідкладної медичної допомоги, які є переможцями міжнародних змагань з медицини катастроф.

Цікаво та змістовно проходять зустрічі з працівниками ДСНС, які дають не просто інформацію, а й практично показують і вчать як вести себе у випадку різних надзвичайних ситуацій.

Працівники поліції, реєстраційної служби міграції теж часті гості у гімназії. Правила поведінки у громадських місцях, адміністративна та кримінальна відповідальність, отримання паспорта, приписка і т.п. – лиш невеликий перелік проведених зустрічей.

На базі гімназії понад десяток років діє районний осередок КРОКСу (Культурні, Розумні, Організовані, Кмітливі, Спритні), координатором якого є вчитель історії та основ здоров'я Василь Дяків. Діти з радістю створюють команди та стають переможцями обласних та Всеукраїнських турнірів. Справжні уніками виявляють свій інтелект та демонструють спортивні досягнення у грі, що приносить моральне та фізичне задоволення. На базі гімназії уже вдруге організовано та проведено Відкритий чемпіонат області з інтелектуальних-розвивальних ігор УНІКУМ КРОКС ім. Героя АТО Ореста Квача (нашого випускника, який загинув 2014 року).

Культурологічний напрям діяльності зводиться до виховання духовних та моральних цінностей, міжнародних зв'язків та культури спілкування. Гімназія активно співпрацює із навчальними закладами Європи та світу завдяки

участі у різноманітних проектах та програмах. Наші гімназисти за підтримки батьків побували і у Німеччині, і у Польщі, і на Мальті. Гімназійна баскетбольна команда дівчат взяла участь у міжнародному турнірі учнівських спортивних клубів з баскетболу в м. Орлик, Польща.

З використанням ІТ технологій можливими стали дружні зустрічі з баскетболу не виходячи зі свого приміщення. У 2012 році таку цікаву зустріч було проведено із англійськими баскетболістами через Скайп.

Міжнародний день безпечного Інтернету набув надзвичайно важливого статусу. До нього у гімназії готуються заздалегідь. Культура спілкування в соціальних мережах прищеплюється і на уроках інформатики (2 комп'ютерних класи), проте учні самостійно розробляють правила поведінки в Інтернеті. А надихнула їх на це участь у міжнародній програмі «Класна школа», eTwinning та проекті «Демократія в школі».

З часу свого відродження у гімназії діє зразковий ансамбль пісні і танцю «Первоцвіт». Його вокальна та хореографічні групи ставали неодноразовими призерами і переможцями різних творчих вокальних і хорових конкурсів. Постава, координація рухів, правильне дихання – це теж здоров'я наших учнів.

Вивчення природи рідного краю, походи в Карпати, активний відпочинок, очищення джерел, охорона природи – звичайні справи гуртківців туристсько-екологічної студії «Джерела».

Пришкільний табір відпочинку «Перлина» діє як англомовний табір оздоровлення і відпочинку із залученням носія мови волонтера Корпусу Миру. Вже 2 роки діє англомовний табір Camp LEAD за сприяння Корпусу Миру США в Україні та Міністерства освіти і науки України, у якому беруть участь американські волонтери, учителі та учні з усієї України.

Особливою формою комплексної реалізації здоров'язбережувальної технології є участь гімназії у програмі «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів» (2018-2019 рр.), де гімназисти, педагоги, батьки мали змогу проявити креативний підхід розуміння важливості здорового харчування, просвітницької та фізкультурно-оздоровчої складових в освітній системі закладу.

Впровадження в освітньо-виховний процес інноваційних здоров'язбережувальних технологій дають змогу пропагувати здоровий спосіб життя в цікавих формах, забезпечують фізичне, інтелектуальне та культурне благополуччя школярів. Саме інновації на сучасному етапі можуть підвищити результативність вирішення пріоритетного завдання сучасної освіти – збереження, підтримки і збагачення здоров'я суб'єктів педагогічного процесу в школі: дітей, педагогів і батьків.

Пошук і втілення найновіших досягнень педагогічної науки, таких форм і методів, які викликають неабиякий інтерес школярів до здорового способу життя, неформальний підхід до планування та проведення здоров'язбережувальних заходів, особистісно-зорієнтоване спрямування корисної інформації і обов'язково матеріальне та технічне (сьогодні-

мультимедійне) забезпечення сприятимуть успішному росту і розвитку особистості, її духовного і фізичного вдосконалення, а в подальшому багато в чому успішного життя.

Список використаних джерел

1. Волкова І.В., Марінушкіна О.Є., Покроєва Л.Д., Рябова З.В. Становлення шкіл сприяння здоров'ю. – Харків: ХОНМІБО, 2007. – 40 с.
2. Гігієнічні та соціально-психологічні аспекти моніторингу здоров'я школярів: Матеріали науково-практичної конференції // Харків: ІОЗДП АМНУ, 2006. – 226 с.
3. Гуріненко Н.О., Рибалка О.Я. Освітні здоров'язберігаючі технології – шлях до збереження здоров'я школярів // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/3276>.
4. Здоров'язберігаючі технології // [Електронний ресурс.] Режим доступу: <http://www.novapedahohika.com/noloms-331-1.html>.
5. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н.М.— К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с. – С. 14-15.
6. Поняття «здоров'язберігаючі технології» та їх класифікації [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://school89.ucoz.ua/publ/zdorov_39_ja/ponjattja_zdorov_jazberigajuchi_tekh_nologiji_ta_jikh_klasifikaciji/25-1-0-132.

Гриньків С.М., директор,
Нагірянська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів
Чортківський район Тернопільська область

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ ПО ЗМІЦНЕННЮ ФІЗИЧНОГО Й ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛИ СПРІЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Головна мета сучасного педагога - це виховати високорозвинених, культурних, здорових, творчих особистостей, але сучасна освіта, яка стоїть на порозі реформування, характеризується безліччю проблем, що негативно впливають на реалізацію зазначеного завдання: перевантаження дітей, низька якість викладання, недостатність матеріально-технічних ресурсів та основна проблема, наслідки якої важко подолати - це порушення фізичного, психічного та соціального здоров'я особистості.

Збереження і зміцнення здоров'я дітей, молоді та всього населення є найважливішим завданням держави й суспільства. Відповідно до

визначення експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, запропонованого ще у 1948 році, здоров'я – це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб та фізичних дефектів.

Наша участь з 2002 року у Міжнародному проекті -конкурсі Шкіл сприяння здоров'ю спонукала наш педагогічний колектив зробити якісно новий підхід до питання формування в дітей та підлітків позитивної мотивації на здоровий спосіб життя. Адже не секрет, що проблема здоров'я людини в наш час стає особливо актуальною.